

Rozhýbaný kraj

Marec / 2021

 KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Diaľnica na východ

Východniari sa spájajú pre dostavbu diaľnice na východ, ktorá by spojila ukrajinskú hranicu s Bidovcami.

Témou číslo jeden je očkovanie

Košická župa pomáha v boji proti COVID-19, spustila veľkokapacitné očkovacie centrum aj infolinku.

Na očkování záleží

Koronavírus je s nami už takmer rok. Snahy sa s ním vysporiadať idú, krajšie povedané, z kaluže do blata. Jedinú nádej na aký taký návrat do normálu ešte v tomto roku sľubuje zaočkovanie čo najväčšieho počtu ľudí. Zhodujú sa na tom všetci vedci a ukazuje to aj prax krajín, ktoré to doma vyskúšali pred nami, napríklad v Izraeli.

Overených vakcín postupne pribúda, s časom a rastúcim počtom zaočkovaných azda zmiznú pochybnosti o ich zmysle a účinnosti. Nič iné nám nezostáva, ale je to na každom z nás. Očkovanie je dobrovoľné. Môžeme si vybrať medzi očkovaním alebo pokračovaním vyčerpaných zdravotníkov, nemocníc, ktoré nezvládajú iné dôležité zákroky, zavretých škôl a života v izolácii.

My východniari sa vieme zomknúť a pomôcť svojim, to sme už vlni ukázali. Naša župa preto spustila veľkokapacitné očkovacie centrum v Košiciach, ktoré odľahčí preťažené nemocnice. Ďalšie mestá v kraji budú nasledovať, usilovne hľadáme vhodné priestory a ľudí.

Zaočkujte sa, prosím, aj trpezlivosťou. Sledujte, aká veková kategória je práve v poradí. Aj ja si počkám na tú svoju. Pomôžte však svojim rodičom alebo starým rodičom. Ak by ste nevedeli ako, naša župa zriadila krajskú infolinku, kde radi pomôžu. Zavolajte na číslo 0850 122 085.

Kým sa rozbieha očkovanie, rozhýbali sme aj opravu našich škôl a pridali sme sa k iniciatíve, ktorá lobuje za dostavbu diaľnice z ukrajinskej hranice po Bidovce pri Košiciach.

Dobrych správ bude pribúdať. Doprajte jednu sebe aj svojim blízkym a choďte sa, prosím, zaočkovať.

Dobrych správ bude pribúdať. Doprajte jednu sebe aj svojim blízkym a choďte sa, prosím, zaočkovať.

Rastislav
Trnka

predseda KSK
predseda@vucke.sk

Obsah

Témou číslo jeden je očkovanie

Rozhovor s infektológom Pavlom Jarčuškom

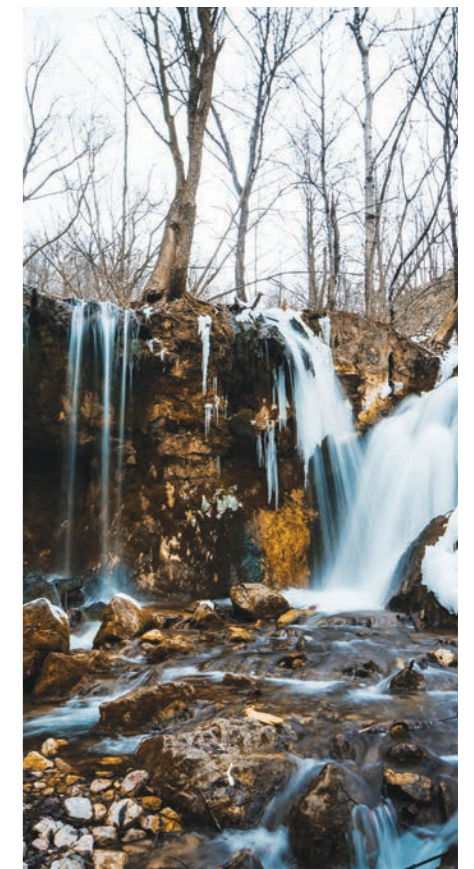
Člen vládnej pandemickej komisie na rovnu hovorí o výhodách aj vedľajších účinkoch očkovania proti COVID-19. Okrem iného sa dozvieme, prečo by aj ľudia po očkovaní mali dodržiavať protipandemické opatrenia.

str. 3 - 4

Neviete sa zorientovať v množstve správ? Zavolajte na informačnú linku k očkovaniu proti COVID-19 s číslom 0850 122 085 a pomôžeme vám. Župa sa snaží zvýšiť aj dostupnosť očkovania pre tých, ktorí o vakcináciu majú záujem. V Košiciach zriadila prvé veľkokapacitné očkovacie centrum v Košickom kraji a ďalšie chce sprístupniť v regiónoch.

str. 7 - 8

Interaktívne potulky

Užite si výlet v prírode bezpečne. Tým, čo si chcú aj v čase pandémie udržať kondíciu tela a duše, ponúka župa online interaktívne turistické mapy okresov. Kliknite na ne a objavte tipy na výlety v kraji s fotografiami, presnými GPS súradnicami a krátkymi popismi lokalít. Do mapy môžu pribúdať aj nové alebo obľúbené miesta, fotografie a komentáre môže pridávať každý užívateľ.

str. 13 - 14

Rozhovo

s Pavlom Jarčuškou

“Nikto z očkovaných na koronu nezomrel a neskončil na pľúcnej ventilácii.”

Prezident Slovenskej spoločnosti infektológov a člen vládnej pandemickej komisie hovorí o dôležitosti očkovaní a prečo majú dodržiavať protipandemické opatrenia aj ľudia, ktorým už bola pichnutá vakcína.

Pandémia zaplňa nemocnice, kosí chorých ako na bežiacom páse. Aj tak mnohí ľudia nielen spochybňujú, ale priamo broja proti očkovaniam chrániacemu pred koronavírusom. Co by ste im odkázali?

Nikto z desiatok tisíc očkovaných po celom svete na koronavírus nezomrel a ani neskončil na umelej pľúcnej ventilácii. To je základný fakt, ktorý by mal odznieť na začiatku a konci každej debaty o očkovaní. A potom tiež to, že vakcína má 95-percentnú účinnosť pred koronavírusom. Nechráni úplne každého. Ale na sto percent na tomto svete nefunguje asi nič. No opakujem, priebeh kovidového ochorenia, ako aj následky, ktoré zanecháva, sú u zaočkovaných pacientov podstatne ľahšie, než u tých, čo vakcínu ešte nedostali.

Obavy z očkovaní pramenia aj zo strachu pred nežiadúcimi účinkami, ktoré vraj nemohli byť starostlivo otestované kvôli rýchlosti, s akou sa dostali vakcíny na trh. Ich vývoj trvá spolu s testovaním niekoľko rokov. Očkovacie látky proti súčasnému vírusu prišli za niekoľko mesiacov...

Aj toto sú skresľujúce informácie. Vakcíny, ktorými očkujeme, sa nevyvíjali pár mesiacov. Pracovalo sa na nich už dlhšie. V posledných rokoch bola vyvíjaná vakcína proti MERS, ktorý je tiež jedným z druhov koronavírusu a spôsobuje závažné respiračné ochorenie. MERS sa šíril hlavne v arabsky hovoriacich krajinách, v ktorých panuje výrazne teple podnebie, preto nespôsobil takú vážnu globálnu hrozbu. A preto, keď na svet uderil COVID-19, vedci ani zďaleka nezačínali od nuly. Naviac, technológia na výrobu vakcín sa za ten čas výrazne zdokonalila. Zároveň súčasná pandémia vytvorila mimoriadne silný tlak na všetkých úrovniach, ktoré sú zapojené do vývoja, výroby a testovania vakcín. Preto sa podarilo vyprodukovať veľké množstvo očkovacích látok a zorganizovať ich klinické štúdie na potrebných desiatkach tisícoch ľudí. Mimochodom, v podobne zrýchlenom konaní sa schvaľujú aj iné lieky, nielen vakcíny. Keď takto prídu na trh napríklad lieky na onkologické ochorenie, každý súhlasí a nikto nepochybuje, že môžu pomôcť.

V debatách o dôležitosti vakcín proti korone svoje zohráva aj to, že kvô-

li pandémie vzbudzujú väčší záujem verejnosti. A k tomu sa pridáva už dlhodobé spochybňovanie očkovania ako takeho.

Nikto netvrdí, že pri očkovaní nemôžu vzniknúť nežiadúce účinky. Aj tie, ktoré spôsobujú vakcíny proti COVIDU-19, veľmi starostlivo monitorujeme. Na druhej strane si však musí každý uvedomiť jeden dôležitý fakt - za najväčší nárast dĺžky života v minulom storočí vďaka antibiotikám a použitiu vakcín. Preto v dnešnej kritickej situácii vychádzajme hlavne z toho faktu a z názoru uznávaných odborníkov.

Práve jeden z konšpiračných webov vo februári brojil proti očkovaniam. Dôvodom boli úmrtia seniorov v jednom z domovov sociálnych služieb v čase očkovania tejto skupiny obyvateľov. Opomíňal však fakt, že títo ľudia zomierali kvôli tomu, že sa kovidom nakazili ešte pred očkovaním. Ako je to s očkovaním ľudí, ktorí sa nakazia týmto vírusom?

“Chorého pacienta nemôžeme očkovať.”

Chorého pacienta nemôžeme očkovať. Ak niekto dostane koronu, musí počkať, kým bude zdravý. Jeho ošetrojúci lekár povie, kedy nadíde čas na jeho očkovanie.

S akými chorobami by človek nemal ísť na očkovanie?

Ktokoľvek, kto má horúčky alebo hocijaké infekčné ochorenie aj bez sprevádzajúcich vysokých teplôt. Takisto pacienti podstupujúci chemoterapiu. Lekári v očkovacom centre spisujú s každým dotazníkom, kde sa na tieto choroby pýtajú.

Ako dlho chráni očkovanie pred koronavírusom?

Presne to ešte nevieme. No pacienti, ktorí boli v lete očkovaní a zaradení do klinických štúdií, sú ešte pred

koronou stále chránení.

Ako účinkujú vakcíny na nové mutácie vírusu?

Sledujeme ich a vyhodnocujeme. Na britský variant, ktorý je u nás momentálne monopolný, majú súčasne očkovacie látky dobrú účinnosť.

Môže zaočkovaný človek prenášať koronavírus?

Teoreticky áno. V danej chvíli to nevieme vylúčiť. Každopádne platí, že v prípade, ak som zaočkovaný, síce s 95-percentnou pravdepodobnosťou neochorím, ale to neznamená, že nemôžem byť nosičom. No keďže takéto vírusy v sebe môžem mať a či bude stačiť na prenesenie ochorenia, zatiaľ nevieme objektívne zhodnotiť.

Aj zaočkovaní ľudia by teda mali ďalej dodržiavať protipandemické opatrenia?

Určite. Rúško, odstup a umývanie rúk ostáva aj pre nich samozrejmosťou.

Mladí ľudia a deti prídu ako poslední na rad pri očkovaní. Nakaziť sa môžu v škole, no nedá sa vylúčiť ani to, že im choroba zavlečú už zaočkovaní členovia domácnosti. Pýtam sa na to preto, že deti majú často bezpríznakový alebo slabý priebeh ochorenia. Kvôli tomu sa na ich chorobu príde neskôr alebo vôbec. A vedľajšie účinky ochorenia na nich doľahnú neskôr a kvôli včasnému neliečeniu môžu mať vážne následky...

Britskou mutáciou vírusu sa znižuje vek pacientov. Zasahuje viac aj deti. Tie, ktoré naň dosiaľ ochoreli, mali väčšinou aj iné zdravotné komplikácie. Je pravdou, že detský pacient má špecifickú imunologickú reakciu v čase skončenia a po skončení ochorenia. No ich ochorenia sú stále vzácne. Aj preto tiež u nich odporúčame pravidelné testovanie. Najmä u detí nad desať rokov.

Kedy vidíte svetlo na konci súčasnej pandemickej doby?

Tento rok bude ťažký. Ak vírus nejako radikálne nezmutuje a dostatočné percento ľudí bude zodpovedných a dá sa zaočkovať, tak možno koncom roka už bude situácia lepšia.

Župa chce obnoviť zašlú slávu Turzovských kúpeľov

Poslanci Košického samosprávneho kraja na februárovom rokovaní takmer jednohlasne schválili odkúpenie Turzovských kúpeľov pri Gelnici. Objekt patril od roku 2002 do 2011 kraju, župa ho využívala ako školu v prírode. V roku 2011 ho však bývalé vedenie kraja predalo do rúk súkromníka, areál schátral a je nevyužívaný. Župa má záujem po uzatvorení nájomnej zmluvy areál zrekonštruovať a prinavrátiť mu zašlú slávu. „Som veľmi rád, že so súčasným vedením kraja sa podarilo vyrokovať odkúpenie Turzovských kúpeľov do rúk verejnej správy. Gelnický región potrebuje rozvojový impulz, je to okres, ktorý patrí medzi najmenej

rozvinuté a známy je aj ako jedna z hladových dolín Slovenska. Obnovou kúpeľov vieme vytvoriť nové pracovné miesta a vrátiť na turistickú mapu miesto, ktoré bolo kedysi vyhľadávanou lokalitou,“ povedal primátor Gelnice a poslanec Zastupiteľstva KSK Dušan Tomaško. Diskusiu vyvolala kúpna cena za pozemky, nakoľko v minulosti kraj predal areál hlboko pod cenu určenú znaleckým posudkom. „Hovorí sa, dvakrát do tej istej rieky nevstúpiš, kraj chce teraz druhýkrát urobiť tú istú chybu. Nemali by sme sa rozhodovať kúpiť tento areál iba preto, že si niekto spomína, ako tam kedysi chodil do pionierskeho tábora.

S rozhodnutím väčšiny poslancov preto nesúhlasím,“ povedal Ladislav Rovinský. S odkúpením kúpeľov napokon nesúhlasil iba jeden poslanec a jeden sa zdržal. Kraj zahrnul projekt obnovy Turzovských kúpeľov do Integrovannej územnej stratégie Košického kraja, vďaka čomu bude možné financovať jeho rekonštrukciu z viacerých zdrojov, vrátane eurofondov. Zámer ráta s komplexnou obnovou kúpeľov, ktoré by mali po rekonštrukcii opäť slúžiť na kúpeľné a ubytovacie účely. Košický samosprávny kraj má zámer obnoviť viaceré kúpeľné areály v kraji, ktoré rokmi schátrali.

Priority poslancov KSK

Jana Skokanová

OLANO, SaS, KDH, NOVA

Mojou prioritou je rozvoj cestovného ruchu nielen v regióne Spiš a v rozvinutých lokalitách Košického kraja, ale hlavne podpora turizmu v menej rozvinutých lokalitách v celom kraji, s čím súvisí i podpora zamestnanosti v gastro sektore. Za prioritu považujem aj podporu cezhraničnej spolupráce v turizme výmenou skúseností a vzájomnej propagácie. Presadzujem rozvoj a podporu dopravy tak, aby jednotlivé regióny v kraji boli dostupné. Za dôležité považujem, aby prírodné a kultúrne pamiatky mohli spoznávať domáci aj zahraniční návštevníci, čo sa podarí dosiahnuť dobrou cestnou infraštruktúrou.

Martin Smrčo

OLANO, SaS, KDH, NOVA

Už ako kandidát na poslanca som sľúbil, že v prípade zvolenia sa posnažím, aby kraj využíval teplo z geotermálnych zdrojov, ktoré má k dispozícii. Teší ma, že vedenie kraja na základe môjho návrhu začalo projekt navrhovania geotermálneho vrtu pri Čižaticiach, ktorý by mal slúžiť na vybudovanie veľkého rekreačného komplexu. Ako podpredseda komisie životného prostredia sa aktívne zaujímam aj o problematiku životného prostredia. Presadzujem využívanie rekreačného potenciálu kraja, napr. aj obnovou Turzovských kúpeľov. Mojou prioritou je aj oprava pamätníka Dargov aj iniciatívy na podporu lokálnych potravín.

Peter Solár

OLANO, SaS, KDH, NOVA

Ako poslanec KSK sa snažím podporiť a presadiť projekty, ktoré budú viesť k rozvoju cestovného ruchu a zvýšiu zamestnanosť v našom kraji. Podporujem preto od začiatku realizáciu geotermálnych vrtov a potenciálnu výstavbu aquaparku v lokalite obce Čižatice aj novú Vodíkovú stratégiu Košického kraja, ktorá povedie k zvýšeniu podnikateľskej aktivity, aj k výraznému zníženiu množstva emisií CO2 v našom kraji. Podporujem aj výstavbu priemyselných parkov, no nie však na pôde s vysokou bonitou, ale skôr na miestach a v regiónoch, kde bonita pôdy je nižšia a je väčší problém s nezamestnanosťou.

Štefan Staško

nezávislý

Bez spolupráce s vedením KSK a poslancami by presadzovanie priorit v okrese Sobrance nebolo možné. Chceme zlepšiť vzdelávací proces na 2 stredných školách v Sobranciach, vrátane prístavby telocvične na SOŠOaS, pretože jedna telocvičňa nepostačuje pre dve školy. Presadzujem rekonštrukcie ciest Bežovce–Jenkovce, Lekárovce–Bajany, Sobranecké kúpele, Bunkovce–Blatné Remety aj Jovsa–Hnojné. Pri rozdeľovaní dotácií presadzujem, aby poslanci mali väčšiu možnosť rozhodovať. Viac pozornosti by sme mali venovať podpore prírodných krás na východ od Košíc, ako Morské oko alebo Beňatinský lom. Pri prijímaní koncepčných materiálov chcem presadzovať riešenia, vďaka ktorým občania pocítia opodstatnenosť VÚC.

Novinky zo Zastupiteľstva KSK

Poslanci Košického samosprávneho kraja rokovali po 23. krát v tomto volebnom období 19. februára. Priebeh zastupiteľstva bol vysielaný naživo na facebooku KSK a na webovej stránke web.vucke.sk, kde bol zverejnený aj prehľad tém a kompletne materiály rokovania. Zastupiteľstvo KSK sa konalo v súlade s aktuálnymi pandemickými opatreniami.

Najdôležitejšie témy z rokovania 19. februára

Kraj podporil iniciatívu „Diaľnica na Zemplín“ a prevzal záväzok vypracovať štúdiu realizovateľnosti prepojenia D1 až po hranicu s Ukrajinou.

Košická župa je prvou samosprávou na Slovensku s vlastnou vodíkovou stratégiou. Dokument navrhuje riešenia, ako znížiť vypúšťanie oxidu uhličitého do ovzdušia vďaka využitiu vodíkových technológií.

Poslanci boli informovaní o záveroch Správy NKÚ, ktorý potvrdil, že vyplácanie odstupného zamestnancom úradu KSK s ktorými bol v roku 2018 ukončený pracovný pomer, bolo zákonné.

Župa spracovala klimatologickú prognózu pre obce a mestá v kraji na najbližších 10 rokov. Obsahuje riešenia, ako zmeny klímy zmierniť. Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy je zverejnená na web.vucke.sk.

Nasledujúce Zastupiteľstvo KSK bude slávnostné, konať sa má 23. apríla. Rokovanie bude pokračovať 26. apríla. Zmena termínu sa môže odvíjať od aktuálnej pandemickej situácie.

Máte otázky k očkovaniu proti COVID-19?

Pomôže vám krajská infolinka. Naši operátori sú k dispozícii v pracovných dňoch od 8:00 do 16:30 hod.

Zdá sa vám, že na nás správy o očkovaní proti koronavírusu vyskakujú aj z chladničky? Napriek tomu, že je to v týchto mesiacoch téma číslo jeden, nie je jednoduché získať pravdivé a overené informácie. Košický samosprávny kraj chce pomôcť východniarom zorientovať sa v informačnom chaose, aby sa v otázke očkovania mohli rozhodnúť podľa odborných a pravdivých informácií. Volať možno na číslo 0850 122 085, a to v pracovných dňoch od 8:00 hod. do 16:30 hod. Dozviete sa viac o význame očkovania, type a účinnosti vakcín používaných na Slovensku, ich výrobe a registrácii. Taktiež tu získate cenné informácie o postupe očkovania, jeho výhodách aj rizikách, o možných reakciách a nežiaducich účinkoch vakcinácie. Infolinku zriadilo Dobrovoľnícke centrum Košického kraja v spolupráci s Košickým samosprávnym krajom.

Operátorov poskytli z radov svojich zamestnancov IT spoločnosti v Košickom kraji a Dobrovoľnícke centrum KK. Operátori absolvovali odborné i technické školenie. Zo skúseností Dobrovoľníckeho centra Košického kraja vyplynulo, že najmä starší obyvatelia nemajú dostatok informácií o očkovaní proti COVID-19 a ich prístup k informačným zdrojom je obmedzený. V prvej fáze je preto infolinka cielená na seniorov nad 65 rokov, ktorých žije v Košickom kraji takmer 123 000. Telefonát je spoplatnený podľa bežnej tarifikácie operátora volajúceho, v prípade paušálu sa volajúcejmu minútáž odratáva z predplatených minút. Prevádzkovateľ linky prispieva volajúcejmu na jednu minútu hovoru sumou 0,056 € bez DPH v prípade, že telefonuje z pevnej linky a sumou 0,229 € bez DPH v prípade, že volá z mobilu.

Pozor, HOAX!

Aj vy ste počuli o tom, že klienti v župnom zariadení sociálnych služieb Arcus zomreli po očkovaní proti COVID-19? Je to hoax, teda podvodná správa. Očkovanie klientov a zamestnancov v Arcuse v Košiciach bolo naplánované na koniec januára. Po tom, čo v zariadení prepukla nákaza, však bola vakcinácia odložená. Doposiaľ nebol zaočkovaný žiaden klient z Arcusu. Očkovanie aktuálne absolvujú len zamestnanci zariadenia, ktorí nemali koronavírus.

Župa spustila prvé veľkokapacitné očkovacie centrum v kraji

Aby bolo očkovanie pre východniarov ešte dostupnejšie, pripravujeme aj ďalšie očkovacie centrá v kraji.

Košický samosprávny kraj chce pomôcť odľahčiť kapacity vakcinačných centier, ktoré v súčasnosti fungujú pri nemocniciach. Koncom februára spustil prvé veľkokapacitné očkovacie centrum v Košickom kraji. Zatiaľ sa očkuje v štvordňových cykloch, od soboty do utorka. Na prvé štyri očkovacie dni získal kraj 5 200 očkovacích dávok. V priestoroch Strednej odbornej školy na Ostrovského ulici v Košiciach sme zaočkovali 4 475 ľudí. Nasledujúci víkend dorazilo do kraja ďalších 5 300 dávok a centrum využilo aj zvyšné z predošlého týždňa.

Samospráva dostala poverenie zriadiť očkovacie centrum od Ministerstva zdravotníctva SR. V pilotnej fáze máme obmedzený počet vakcín, preto sme spustili očkovacie centrum najprv v krajskom meste. Vakcinácia sa podriadiť očkovacej stratégii ministerstva. To určuje skupiny osôb, pre ktoré je aktuálne očkovanie otvorené. Registrovať sa možno cez formulár korona.gov.sk. Počas pilotného víkendu sme očkovali prioritne učiteľov. Aj vďaka iniciatíve kraja sa systém neskôr otvoril pre ďalších zamestnancov v kritickej infraštruktúre, akými sú predavači či vodiči verejnej dopra-

vy. Od pondelka 8. marca je očkovanie určené pre ľudí nad 60 rokov. Vo veľkokapacitnom očkovacom centre na Ostrovského ulici v Košiciach je k dispozícii 7 vakcinačných kóji. Okrem Košíc župa plánuje zriadiť ďalšie vakcinačné centrá tak, aby bolo očkovanie pre východniarov ešte dostupnejšie. V súčasnosti zisťujeme, ktoré priestory sú vhodné na očkovanie a spĺňajú nároky ministerstva zdravotníctva. **Stále platí, že očkovanie je dobrovoľné. Všetci záujemcovia pred podaním vakcíny podpisujú informovaný súhlas.**

INFOLINKA
K OČKOVANIU PROTI COVID-19
0850 122 085

KOŠICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

Východniari sa spájajú pre diaľnicu

Na východe vznikla koncom roka iniciatíva, ktorá lobuje za dostavbu diaľnice D1 od ukrajinskej hranice po Bidovce pri Košiciach.

Ilustračná foto

Podporu občianskemu združeniu Diaľnica na Zemplín vyjadril aj Košický samosprávny kraj. Na rokovaní 19. februára poverilo Zastupiteľstvo KSK župana Rastislava Trnku, aby rokovoval s Ministerstvom dopravy a výstavby SR. Kraj je zároveň pripravený vypracovať štúdiu realizovateľnosti, ktorá je nevyhnutná na to, aby sa začali práce na výstavbe tohto diaľničného úseku. Dostavba diaľnice D1 z Košíc do Sobrance je zaradená do zoznamu TOP investičných priorít súčasnej vlády. Úsek vedúci po štátnu hranicu s Ukrajinou zatiaľ medzi priority nepatrí. Košický samosprávny kraj rokovoval koncom minulého roka so zástupcom ukrajinského prezidenta,

podľa ktorého Ukrajina už pracuje na dobudovaní diaľnice z Kyjeva po hranicu so Slovenskom. „**Na dostavbu diaľnice po Ukrajinu, kde by sa D1 mala začínať, bola v minulosti vypracovaná štúdiá Posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA), dnes už však nie je platná. Aktuálne neexistuje žiadny dokument, na základe ktorého by bolo možné začať s dostavbou diaľnice D1. Bez lobingu sa na Slovensku zrejme veci nepohnú. Pre nedostatok infraštruktúry prichádzame o investorov aj o šikovných mladých ľudí,**“ povedal predseda OZ Diaľnica na Zemplín Peter Báthory. V Košickom kraji sa v rámci Slovenska nachádza

najnižší počet diaľnic a rýchlostných ciest spomedzi všetkých krajov. Z 2 400 kilometrov ciest je iba 22 kilometrov diaľnic a 15 kilometrov ciest, všetky sú v okrese Košice-okolie a Spišská Nová Ves. „**Jedným z najvyťaženejších dopravných ťahov je práve spojenie medzi Košicami a Michalovcami. Kým v roku 2015 prešlo vstupom do Košíc v smere od Michaloviec za 24 hodín 11 700 vozidiel, pri poslednom sčítaní v roku 2019 to bolo už 15 000, čo je nárast takmer o 30 percent. Na Zemplíne má pritom trvalý pobyt až 430 000 ľudí. Ak chceme východ skutočne rozhýbať, prilákať sem investorov a zastaviť odliv mozgov, potrebujeme urýchlene začať s prípravou podkladov k výstavbe diaľnice D1 z Ukrajiny až po Košice. Som rád, že súčasná vláda dáva šancu tomuto zámeru a je ochotná o ňom diskutovať,**“ povedal predseda Košického samosprávneho kraja Rastislav Trnka. Štúdiá realizovateľnosti je prvým krokom k posúdeniu projektu, ktorý vyhodnotí zámer budovania diaľnice.

Školy v novom šate

Kraj investuje do škôl 11 000 000 eur.

Košický samosprávny kraj pokračuje aj v tomto roku v rekonštrukciách škôl a školských zariadení. Z rozpočtu na tento rok vyčlenil 11 000 000 eur, vďaka ktorým pribudnú na stredných školách nové odborné učebne, športové ihriská alebo zrekonštruované budovy škôl. „**Rekonštrukcie škôl prebiehajú aj počas pandémie, kedy sa žiaci vzdelávajú z domu. Bez investícií do školstva môžeme len ťažko očakávať ich rozvoj. Z krajského rozpočtu je preto do školstva v tomto roku vyčlenených takmer 118 000 000 eur, z toho priamo do rekonštrukcií pôjde 11 000 000 eur,**“ informoval vedúci odboru školstva Úradu KSK Slavomír Kožár. Najväčšou investíciou v tomto roku bude oprava budovy Gymnázia Šrobárova, ktoré je súčasťou historického centra Košíc aj rekonštrukcia budovy Gymnázia Ľudovíta Štúra v Michalovciach. Župa dokončuje rekonštrukciu školského internátu na Jedlíkovej ulici, ktorý je súčasťou Strednej odbornej školy na Grešákovej ulici v Košiciach a s prácami stavbári finišujú aj na Strednej odbornej škole v Kráľovskom Chlmcí, ktorá je jednou z najstarších budov škôl v kraji. Menšie opravy sa budú realizovať na gymnáziu v Trebišove, kde bude opravená strecha, výmena okien čaká gymnázium v Gelnici a Gymná-

zium Javorová v Spišskej Novej Vsi. Nový športový areál chce v tomto

roku župa vybudovať v areáli Gymnázia Pavla Horova v Michalovciach.

Pre mladé hokejové talenty vybudujeme tréningovú halu

Košická župa pokračuje aj v tomto roku v realizácii projektu Krajskej hokejovej akadémie. Prvých študentov prijala Stredná športová škola v Košiciach v septembri. Súčasťou projektu, ktorý kraj realizuje v spolupráci so Slovenským zväzom ľadového hokeja, je aj výstavba novej hokejovej haly. Vláda SR vyčlenila na

jej výstavbu 2 000 000 eur, ďalších 2 700 000 eur poskytne kraj. Stáť by mala na Medickej ulici v Košiciach. Časť pozemkov patrí mestu Košice, zámer ich odpredať kraju schválili vo februári poslanci mesta Košice. Po kúpe týchto pozemkov bude župa o krok bližšie k výstavbe. Nová tréningová hala by mala stáť do roku 2023.

Eurofondy pre regióny čerpáme najlepšie

Základná škola v Bieli

Vyššie čerpanie znamená viac peňazí na projekty, ktoré zlepšujú život obyvateľom na východe Slovenska.

V roku 2019 mal Košický samosprávny krajspomedzi všetkých krajov na Slovensku najvyššie tempo v čerpaní peňazí z Integrovaného regionálneho operačného programu (IROP). Stali sme sa lídrom s vynikajúcim skóre: eurofondy cez IROP sme čerpali na 200 percent. Oproti plánovanej sume Košický samosprávny kraj ako sprostredkovateľský orgán prečerpál 7 000 000 eur, pričom celkovo v rámci kraja bolo prečerpaných až 14 000 000 eur. Vyššie čerpanie znamená viac peňazí na prospešné projekty, ktoré zlepšujú život obyvateľom na východe Slovenska. Napríklad zmluvní autobusoví dopravcovia Košického

samosprávneho kraja obnovili vďaka peniazom z Bruselu svoj vozový park, vybudovaná bola aj nová autobusová stanica v Michalovciach. Mesto Krompachy zrekonštruovalo materskú školu, v obci Biel vybavili odborné učebne základnej školy novými učebnými pomôckami, na Spiši pribudla cyklotrasa. V Spišskej Novej Vsi sa tešia zo zmodernizovanej materskej školy pre deti so zdravotným znevýhodnením. Okrem projektov, ktorých kontrola prebiehala na Úrade KSK, sa župe podarilo za peniaze z IROP opraviť aj kilometre ciest. V roku 2020 kraj dokončil napríklad rekonštrukciu cesty II/582 z Mi-

chaloviec do Sobraniec, stavebné práce ešte prebiehajú na ceste II/547 od mosta Ružín v smere na Spišské Vlachy či na ceste II/555 vedúcej z Michaloviec do Kráľovského Chlmca. Peniaze z Integrovaného regionálneho operačného programu čerpali aj župné stredné školy. Išlo predovšetkým o projekty, ktoré zvýšia kvalitu odborného vzdelávania na stredných školách a prepájajú vyučovanie s praxou. Čo je dôležité, peniaze z Bruselu pomáhajú znižovať regionálne rozdiely a zlepšovať kvalitu života obyvateľov aj v menších obciach a mestách na východe Slovenska.

Nový vozový park župného dopravcu

Spojte sa s kultúrou online

Posledné mesiace nás presvedčili o tom, že aj kultúra môže fungovať v online priestore.

Prečítali ste už všetky knihy? Navštívte virtuálnu knižnicu

Nech sa už nachádzate kdekoľvek, vypožičať si knihu online je hračka. Virtuálna knižnica Verejnej knižnice Jána Bocatia neponúka iba publikácie. Čitatelia v nej nájdu množstvo aktuálnych informácií z rôznych oblastí, zábavu, a dokonca aj hudbu. Uličky knižnice s regálmi kníh striedajú vo virtuálnom priestore napríklad aj audio rozprávky pre najmenších či výber z dobových novín pre milovníkov histórie. Myslelo sa aj na stretnutia s autormi. Prostredníctvom videozáznamov z besied z cyklu 1+1 čitatelia nestratia kontakt ani so svojím obľúbeným autorom. Klasická aj súčasná literatúra má vždy svoje čaro, ktoré opäť ožilo vo verzii videočítania, do ktorého sa môže započúvať ktokoľvek. Okrem toho, na stránke

knižnice je k dispozícii aj literárny e-magazín Knihy na dosah. Zaujímavý je najmä pre nadšencov domácej aj svetovej literárnej scény. Príspevky v ňom uverejňujú najúspešnejší domáci autori prózy, poézie, komiksu aj literárni vedci či kritici. Nateraz sa možno začítať do viac ako 400 autorských príspevkov. Knižnica má aj svoje hudobné oddelenie, vďaka ktorému vznikol projekt Hudobná mapa. Zachytáva zvukové nahrávky, ale aj iné dokumenty viažuce sa na konkrétny región či obec. V ponuke je ľudová hudobná kultúra Abova, Šariša, Zemplína, Spiša a Gemera. Nájsť je možné trávnicie, zbojnícke, regrútske či pastierske piesne, ktoré interpretujú sólisti aj skupiny.

Služby niektorých kultúrnych zariadení Košického samosprávneho kraja ostávajú naďalej zatvorené, no možnosti ako ich navštíviť a zároveň podporiť, je niekoľko. Vyskúšať môžete online aktivity, prednášky, besedy, výstavy či predstavenia. Ponuka je bohatá, nájdete ju zverejnenú na webových stránkach kraja aj zariadení, stačí si len vybrať.

Keď príde divadlo do obývačky

Župné kultúrne zariadenia vždy hľadajú spôsoby, ako ostať s fanúšikmi v kontakte. Profesionálne online predstavenia spustilo napríklad Bábkové divadlo v Košiciach. Rovnako Spišské divadlo v Spišskej Novej Vsi ešte v jeseni otvorilo virtuálnu sálu. Komédie, drámy, ale aj predstavenia pre deti online hrajú profesionálni herci tak, ako ich poznáte, z divadelnej sály. Spracovanie hier divadelného súboru zo Spiša vlni využívali ako učebnú pomôcku zdramatizovaných diel aj školy počas dištančného vyučovania. Diváci si môžu ich predstavenia vychutnať online a kultúrnikom tak pomôcť aj finančne, a to zakúpením vstupenky. Predstavenie sa začína v naplánovanom čase, tak ako bežne v divadle. Vstup do virtuálnej sály je umožnený 15 minút pred začiatkom predstavenia. Už chýba len slávnostné oblečenie a divadlo v čase pandémie sa môže realizovať.

Okresné potulky Košickým krajom

Interaktívne turistické mapy nájdete na facebookovom profile Košice Región Turizmus.

V súčasnej dobe nie je jednoduché byť zodpovedným k sebe a okoliu a zároveň udržiavať v kondícii telo i dušu. Aj kvôli tomu súčasné nariadenia na boj s koronavírusom povôľujú aspoň výlety ohraničené okresmi, v ktorých bývame. V košickej župe ponúka každý z nich zaujímavé miesta na povyrazenie si za oddychom, poznávaním či športom. Aj preto Krajská organizácia cestovného ruchu Košice Región Turizmus rýchlo zareagovala na aktuálnu situáciu a vytvorila online interaktívne mapy, v ktorých dáva tipy na výlety vo všetkých okresoch nášho kraja. Na svoje si v nich príde každý. Napríklad páry hľadajúce miesto, kde sa môžu zašít a nerušene si hrkútať, rodičia potrebujúci vyvenčiť seba a svoje dištančne vzdelávajúce sa potomstvo alebo zdatnejší potulkári, ktorí namiesto toho, aby sa za každým tretím stromom niekomu zdravili, vyhľadávajú samotu. V nasledujúcich riadkoch ponúkame zopár odporúčaní našich

online máp a priestor na zamyslenie sa, či aj vy do nich nemôžete prispieť nejakým zaujímavým tipom.

Kyslíkový výlet v Gelnici

Tí z nás, ktorých práca z domu a učenie sa za počítačom uväznili medzi štyrmi múrmi v Gelnici a jej okolí, majú šťastie na to, že svoje pľúca a hlavy vetrajú v najlesnatejšom okrese našej župy. Popri tom môžu spoznať históriu baníctva v tamojšom skanzene a poprechádzať sa čarovnými zákutiami bývalých jazerných kúpeľov na Turzove. Jej vychytenou lokalitou je Kyslíková trasa. Štartuje na mieste zvanom Perši jarek, odkiaľ sa pokojným vychádzkovým krokom dostanete k Oáze pokoja v Turzovskej doline nad kaplnkou Povýšenia Svätého kríža. Vyznávačom šliapania do kopcov odporúčame Ostry vrch, ktorý ich od-

mení výhľadmi na Tuzovskú dolinu, Folkmársku skalú či Kojšovú hoľu.

Tisícročná kaplnka

Počuli ste už o letohrádku Sans Souci? Aj napriek tomu, že znie francúzsky, nehľadajte ho v krajine galského kohúta, ale 10 kilometrov od Spišskej Novej Vsi pri obci Iliášovce na vršku Zámčisko. Preklad jeho názvu „Bez starostí“ nezodpovedá veľmi osudu, ktorý postihol ich majiteľov grófa Štefana s manželkou Júliou. Keď ho v druhej polovici 18. storočia dávali postaviť, vyzeralo ešte všetko ružovo. Letohrádko s krásnym výhľadom na Tatry mal byť pôvodne pozemským rajom pestujúcim debaty o filozofii a umení. No plány zhatil apetít Júlie Csákyovej po všakovakých pozemských statkoch, ktorý rodinu doviedol do krachu a jej muž do zúrivosti, z ktorej dal vysnívaný raj zrovať so zemou. Pri jeho návšteve môžete dumať, kde sa v bývalom letohrádku nachádzala knižnica s 5 160 zväzkami kníh, vyhliadková veža, hostinec, vinné pivnice a prečo ho miestni nazývajú tisícročná kaplnka.

Kaňon aj pre vozičkárov

Grand kaňon to síce nie je, ale aspoň doň netreba cestovať ďaleko. Stačí vyraziť na potulku v rožňavskom okrese a zamieriť do obce Stratená. Nájdete Stratenský kaňon, ktorý je prvým slovenským náučným chodníkom vhodným aj pre vozičkárov. Je to vďaka tomu, že ním prechádza prístupná asfaltová cesta s panelmi informujúcimi o flóre, faune, histórii a geológii tohto romantického územia.

Cencúle v Háji

Taliani vojaci vybudovali v roku 1912 cestu, ktorou sa v súčasnosti dá ľahko dostať k Hájskym vodopádom medzi obcami Hačava a Háj v okrese Košice - okolie. Hovorí sa im aj Vodopády Hlboký jarok a v oblasti od Čertovho mosta vytvárajú sústavu

Hájske vodopády

Dajte aj vy tip

Skúsenému potulkárovi zákutiami košickej župy určite napadne ne jeden tip, ktorým sa dajú obohatiť online interaktívne mapy. A práve to je jedným z ich cieľov. Nielen propagovať miesta vhodné na výlety, ale prizvať aj ostatných, aby pomáhali v spoznávaní krás, ktoré máme okolo seba. „Vidíme veľký zmysel v zapojení verejnosti pri tvorbe jednotlivých máp. Domáci obyvatelia poznajú svoj okres najlepšie a častokrát vedia o miestach, o ktorých sme doteraz nepočuli ani my sami. Preto sa veľmi tešíme na výsledok, ktorý nám táto spolupráca s verejnosťou prinesie,“ povedala výkonná riaditeľka Krajskej organizácie cestovného ruchu Košice Región Turizmus Lenka Vargová Jurková.

neďaleko kostola. Vysoká je 15-metrov a je to rekvizita z amerického filmu Za nepriateľskou líniou. Na Slovensku sa natáčal v roku 2000 a zahrali si v ňom herci Owen Wilson a Gene Hackman.

Tehlový hrad

Trebišovčania za najväčším skvostom svojho okresu nemusia chodiť ďaleko. Priamo v strede mesta majú Andrassyovský park, ktorý je vďaka svojej zeleni a architektúre jedným z najvzácnejších v strednej Európe. V jeho strede sa nachádza zrúcanina vodného hradu Parič, ktorého výnimočnosť pozostáva tiež z toho, že bol postavený z tehál.

Vzácné rybníky

Do „Vtáčieho raja“ odporúčame vydať sa potulkárom z okresu Michalovce. Túto prezývku dostali Senianske rybníky alebo Senné rybníky. Sú jednou z najvýznamnejších ornitologických lokalít v strednej Európe. Územie, ktoré je aj národnou prírodnou rezerváciou, je významné hniezdisko pre vodné a pri vode žijúce vtáky. Hniezdi tu napríklad lyžičiar biely, šablíarka modronohá, volavka biela a striebřistá, kaňa močiarna aj volavka purpurová.

Zavítajte do sveta kultúry online

Väčšina krajských kultúrnych zariadení aj v tomto roku pokračuje v online činnosti. Návštevníkom spestrujú ponuku zaujímavými aktivitami. Kultúrni ich zvereňujú priebežne, preto si stačí pozrieť ich webové stránky a sociálne siete.

Maliarky Online výstava

Výstava Maliarky v Spišskom kultúrnom centre a knižnici predstavuje to najlepšie z celoživotnej tvorby štyroch umelkyň Anny Paličkovej, Gertrúdy Hojstričovej, Danky Koškovej a Alexandry Dutkovej. Na online výstave budú môcť návštevníci obdivovať maľbu akrylom, akvarelom, maľbu na sklo, plstenie, enkaustiku aj cínové šperky.

Remeslo má zlaté dno Virtuálna prehliadka

Pokiaľ ste v lete nestihli navštíviť výstavu Remeslo má modré dno, ktorú

zorganizovalo Východoslovenské múzeum, zúčastniť sa na nej môžete virtuálne. Viac ako 300 exponátov v podobe krojov, nástrojov či ukážky modrotlačiarenskej dielne je k dispozícii aj s výkladom v anglickej verzii.

Východoslovenská galéria Komentované prehliadky

Ak ste ešte nevyskúšali súkromnú komentovanú prehliadku Východoslovenskej galérie v Košiciach, je načase stiahnuť si mobilnú aplikáciu, ktorá vám to umožní. Okrem textového obsahu ponúka aj audiokomentáre, ktoré návštevníkov prevedú výstavami aj dielami. Aplikáciu nájdete v Google Play alebo App Store pod názvom VSG.

Zmena programu je vyhradená a závisí od aktuálnej epidemiologickej situácie. Viac informácií nájdete na webových stránkach a sociálnych sieťach kultúrnych organizácií.

Súťaž s tajničkou

Milí lúštitelia, správnu odpoveď z tajničky nám pošlite e-mailom na tlacove@vucke.sk do **16. 4. 2021**. Vyhrať môžete termosku, športový uterák a čiapku. Účastníci prihlásením sa do súťaže a splnením podmienok dávajú KSK svoj súhlas so spracovaním osobných údajov, ktorými sú poskytnuté identifikačné údaje účastníka súťaže (meno, priezvisko, e-mail, adresa trvalého pobytu, telefónne číslo). Tieto osobné údaje budú spracované výlučne na účely realizácie súťaže a odovzdania výhry. Výhercovia z predchádzajúceho čísla: **Emília Čurmová, Anna Brezinová**

Ernest Hemingway: ...(tajnička)

Autor: Juraj Mitošinka	zákvas, kvások	kráčala, vykračovala		trením vtlačám	keď	skr. rozhl. spoločnosti Níkaraguy	strýko, ujo	nežijúci	Pomôcky: kalumet, arabit, ZS, clark, DSB	cicala, vpíjala	značka recipročného ohnu	mesto v Čechách	upili si (expr.)	smútia (zastar.)
vzorec jodidu draselného			staroindický boh éra doby kamennej						email cit. upozornenia na niečo					
1. časť tajničky														
obsah drahého kovu v minci					polihovalo vystavovať účinku pary							označenie lietadiel JAR presekali		
sušená hľuza niektorých rastlín						Cecília (dom.) indiánska fajka					skratka plukovníka Eduard (dom.)			
Pomôcky: ZIM, kin, aloi, ROL, mho, Varun	obzerá (hovor.)	štát v Ázii druh domácej obuvi					skratka violy priťahuje, vábi			keltský názov írsky predložka s 3.pádom				
zostarnutý (zastar.)									niekde bojový plyn					
EČV Bratislavy			drahá, milovaná Nadežda (dom.)					posypajú cukrom degustácia (zried.)						
čínsky hudobný nástroj				jemne klepol žel. správa Dánska						skratka obvodného úradu křík, kriak			3. časť tajničky	značka ruských automobilov
priehlbina v teréne (geogr.)					juhoázijská opica rímske číslo 1001					citoslovce bzukotu skratka zbierky				
2. časť tajničky							odrezali							
pátmocný alkohol							šetrim (expr.)							